

“Я неяк абыякавая да гэтага свята...” — менавіта так адрэагавала адна жанчына на маё віншаванне з нагоды 75-годдзя Вялікай Перамогі. Стала крыўдна і балюча. Адразу ўспомніліся мае дарагія татачка і матулька. Для іх 9 Мая было днём асаблівым, самым дарагім. Пэўна, таму і для мяне. Я і сёння добра памятаю і яскрава бачу, як тата напярэдадні доўгачаканага свята Перамогі старанна чысціць і беражліва гладзіць свае медалі, ордэны.

Як жа так? З галавы ніяк не выходзяць словы, сказаныя той жанчынай, даволі ўжо сталага ўзросту. Здавалася б, за плячыма столькі дарог, сустрэч з людзьмі, шмат прачытаных кніг і прагледжаных кінафільмаў пра вайну. Адкуль і чаму з’явіліся такія думкі? А што тады казаць пра моладзь? І як нам, настаўнікам, данесці важнасць і святасць гэтай падзеі дзецям?

Пытанніў шмат, і я стараюся знайсці адказы на іх. Заглянуць у дзень мінулы і сённяшні. Нішто так не вярэдзіць душу, як чужая абыякавасць. Маленькі каменьчык раўнадушнасці выклікае цэлы камяняпад расчаравання і смутку.

Калі з вучнямі 6 “В” класа пачалі вывучаць на ўроку рускай літаратуры апавесць Уладзіміра Багамолава “Іван”, я шмат рыхтавалася. А калі гэта тэма вайны і дзяцей, надта хвалююся. Згадзіцца, вельмі няпроста падвесці вучняў да ўсведамлення таго, што вайна — гэта цяжкае выпрабаванне для ўсіх, асабліва для дзяцей, якім давялося ўсе яе цяжкасці несці нароўні з дарослымі. Пратэстуе і розум, і сэрца, бо самой прыродай, умовамі існасці роду чалавечага дзеткам прызначана жыць, усміхацца сонейку, радаваць сваіх бацькоў. А тут вайна... сваім чорным крылом зачাপіла дзяцей, карэнным чынам змяніла іх жыццё, ператварыла дзіця ў сал-

Каб душою не ачарсцвець

дата. Так і ў апавесці “Іван”. Вайна пазбавіла хлопчыка сям’і. Зямлянка стала яго домам, а афіцэры, байцы — яго самымі блізкімі людзьмі. Працуючы над зместам твора, мы з вучнямі неяк і не заўважылі, як наш урок “Чалавек ёсць тое, што ён памятае” стаў урокам-роздумам, урокам успамінаў — дарагіх, шчымых. Вельмі каштоўна, на мой погляд, калі настаўнік можа ўмела спалучыць праграмны матэрыял з такой вольнай творчай працай, хай яшчэ нясмелай, але па-дзіцячы шчырай. Шасцікласнікі самі пажадалі выказацца:

Свенія Жмурко:

— Моя прабабушка, ей сёння 92 года, жыве ў сапраўды многа і моімі родзічамі. Зовут ёе Анна Николаевна. Она, когда рассказывает про войну, всегда плачет. Вспоминает свою подругу, которую фашисты убили на ее глазах. Девочки прятались в лесу от немцев, бежали совсем рядом... А было моей прабабушке в начале войны одиннадцать лет. Я очень люблю свою прабабушку. Она очень добрая. Любит пошутить. Всегда улыбается.

Алеся Манаева:

— 75 лет мы живем мирно. В нашей семье все любят этот великий праздник — День Победы. Мою прабабушку звали Екатерина Сергеевна. В годы войны она была еще ребенком, ей не было и восьми лет. Мама рассказывала, как чудом она спаслась, спрятавшись от немцев в чужом сарае. После войны жить было тяжело. Не хватало еды. Я горжусь своей прабабушкой.

Памяць жыве. Памяць аб вайне не сцерці гадамі. Яна вечная. І пакуль мы памятаем тых, хто пайшоў ад нас, яны побач, яны з намі. Гэта значыць жыве сувязь пакаленняў. Гэта значыць,

жыве Беларусь і дзяцінства ёй да твару. І сапраўды. Толькі трэба па крупінках аднаўляць, збіраць нашу гісторыю, каб рака часу не змыла сваім цячэннем славутыя імёны, вялікія і менш значныя падзеі, такія трывожныя, балючыя, пякучыя пачуцці ваеннага дзяцінства. Не ўпусціць час, не згубіць святое штосці, бо людзей, якія помняць гэтую эпоху, з кожным годам становіцца ўсё менш і менш.

Невыпадкава з кастрычніка 2019 года па май 2020 года ў рамках рэспубліканскага праекта “У славу Вялікай Перамогі” ў нашым раёне пражодзіў краязнаўчы марафон “Жывём і помнім гэты пераможны май”. Шмат зроблена ў гэтым кірунку і ў нашай гімназіі. Конкурсы, наведванне выстаў, музеяў гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, удзел у краязнаўчай алімпіядзе, акцыях “Ветэран жыве побач”, “Абеліск” — усё гэта дапамагае хлопчыкам і дзяўчынкам зразумець тое, як важна выхоўваць у сабе патрэбу ў веданні фактаў пра той страшны час, з якой беражліва і цэпльнай трэба адносіцца да ветэранаў, да іх успамінаў-спаведзяў.

На жаль, пандэмія вымусіла адмовіцца ад масавых мерапрыемстваў, але не здолела спыніць наша жаданне гаварыць пра герою, уплятаць беларускія краскі ў вянок Перамогі. У сваіх творчых работах — замалёўках, вершах, інтэрв’ю, фотарэпартажах “Часцей, часцей прыпамінай імёны паўшых смерцю храбрых...” — будучыя праязікі і паэты імкнуліся данесці галоўную думку: хай будучы мір і шчасце на зямлі!

У вялікай, высакароднай справе настаўнікі і вучні заўсёды разам. Мэта ў нас адна — помніць горкую праўду пра вайну, каб яна больш ніколі не ўварталася пякучым болем у нашы сем’і.

Так, на тэрыторыі гімназіі з’явіўся яшчэ адзін куток памяці аб бесмяротным падзвігу герояў Вялікай Айчыннай вайны — мастацкая інсталяцыя “75 гадоў Вялікай Перамогі”, аўтарамі якой сталі нашы настаўнікі — Валянціна Міхайлаўна Палавінка, Дзмітрый Іосіфавіч Лявіцкі і Алена Міхайлаўна Карніцкая. Дзякуй вам, калегі!

У бібліятэцы працавала кніжная выстава “Помнім і ганарымся”. Старшакласнікі шчыравалі над экспазіцыямі, што размясціліся ў холе другога паверха гімназіі: “Праўнікі пра дзядулькаў слаўных”, “Салют і слава свята, што са слязамі на вачах...”. Ва ўсіх класах у рознай форме — віктарыны, прэзентацыі, конкурсы, круглыя сталы, прагляд кінафільма па тэме — прайшлі ўрокі памяці. Заклучным акордам стаў песенны флэш-моб. Навучэнцы 1—11 класаў разам з педагогамі выканалі песню “Дзень Перамогі”.

Я з павагай стаўлюся да задум-знаходак сваіх калег, шчыра радуюся іх поспехам, а калі гэта педагог-краязнавец, то не перастаю здзіўляцца яго настойлівасці ў пошуку сцяжынікі да людскіх сэрцаў. Хачу прыгадаць Людмілу Васільеўну Цюшыну. З бляскам маладосці ў вачах і цікавасці да жыцця яе практычна ўсіх ведаецца пра кожны куточак сваёй малой радзімы, пра яе жыхароў і, безумоўна, пра настаўнікаў — ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны. Колькі вучэльчыкаў завязана на памяць пра мінулае! Ні дня без музея. Усё для музея. А Дар’я Шылко, вучаніца 11 “Б” класа, выдатна спраўляецца з місіяй экскурсавода. “Добрыя настаўнікі ствараюць добрых вучняў”, — так называецца адзін з раздзелаў музея. І ён, як мне здаецца, перш за ўсё пра вас, Людміла Васільеўна, а ўжо потым пра ўсіх, пра каго ў ім расказваецца. Вось з такіх маленькіх стрыхоў-момантаў і складаецца наша жыццё.

**Ганна ПЕРВАЯ,
настаўніца рускай мовы і літаратуры
гімназіі № 1 Дзяржынска
Мінскай вобласці.**